

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.

Nejprvnější a nejsvětější povinností rodičů jest, vychovati děti, aby z nich byli pořádní lidé.

Všem lidem dobré vůle.

Není nic smutnějšího na tom širém světě, nežli dívati se na nešťastné dítě. I sebe otrlejší muž zachvěje se tam, kde hladem zmořené dítě pláče, zimou se třese, o milosrdenství prosí. Neštěstí jeho tím více nás dojíhá, uvážíme-li, že ubohé děti ničím ho nezavinily. Rodičové jejich trpí buď bez vlastní viny s nimi, nebo nejsouce si vědomi svých těžkých povinností a své zodpovědnosti, neb i ze zlé vůle uvalují na sebe hroznou vinu.

Jest však bída ještě horší, nežli hlad, zima, nemoc, — jest to bída duše, hřích, jenž jako morová nákaza zachvacuje neuvěřitelné množství maličkých, otupuje jemný cit pro pravdu, dobro a krásu, roste s nimi, aby později vydal své zhoubné ovoce.

Kdo zachrání nám naši mládež před bídou těla i duše? Kdo pomůže?

Na prvním místě jest k tomu povolán učitel. Tu jest jeho pravý obor činnosti, zmírňovati bídu, zapuzovati hřích, světlem svého ducha a teplem svého srdce ozařovati mládež, aby si zachovala čistou duši a bystrý rozum.

Avšak marna jest všechna práce učitelova, když společnost, ve které dítě žije, ji kazí a podkopává. To maje na mysli, vydal Katolický spolek českých učitelů na Moravě přede dvěma lety pamětní spis všem, jinž na dobrém vychování mládeže a na lepší budoucnosti našeho národa záleží, zvláště pak zemským a říšským poslancům našim. Poněvadž však tento pamětní spis zůstal tenkrát nepovšimnut, podáváme jej české veřejnosti znova. Zní:

„Pozorujice běh událostí poslední doby, nemůžeme neviděti, že s rostoucí vzdělaností rozumovou a množícími se vynálezy, jimiž člověk veškerých sil přírodních snaží se užiti ve svůj prospěch, nikterak ruku v ruce nekráčí to, co jediné určuje cenu člověka a jest základem jeho štěstí — mravnost. Zločinů dopouštějí se nezřídka i školní děti a všeobecný jest nárek nad sesurovením mravů nynější mládeže. Moderní vychování není takové, abychom se mohli nadíti, že se počet zločinů vůbec zmenší. Místo opravdové víry, jež jest nejmocnější posilou člověka v neslýchaném boji o živobytí a pobídkou k šlechetnějším činům, rozšiřuje se lhostejnost a nevěra, a s ní stejným krokem bere se zkázonosný anarchismus.

Pátrajice pilně, odkud toto největší zlo, poklesnutí mravnosti, pochází, nalezli jsme tyto příčiny:

1. Chudoba, nevzdělanost nebo zlá vůle rodičů.
2. Špatný příklad společnosti, v níž dítě žije, nemravné řeči, neslušné písně a zábavy.
3. Požívání lihovin a kouření.
4. Protináboženský, nemravný tisk a necudné obrazy.
5. Užívání dětí k pracím, silám jejich nepřiměřeným, noční toulky a podomní obchodování.

Poněvadž jakožto vychovatelé jsme do jisté míry za jednání mládeže zodpovědlní a poněvadž upřímnou péči máme o lepší budoucnost našeho lidu, žádáme:

1. Rodičové, kteří vědomě a úmyslně vychovatelské činnosti školy na odpor se staví, své děti návodem anebo zlým příkladem znemravňují, buďte povolanými úřady k zodpovědnosti voláni, po případě buďte děti rodičům svých povinností nedbajícím odňaty a do ústavů příhodných odevzdány anebo hodným rodinám svěřeny.

2. Žádáme, aby nemravné řeči, zpívání nemravných písní a veřejné vystavování necudných obrazů před dětmi bylo přísně trestáno.

3. Žádáme, aby dětem nebyly prodávány lihové nápoje, jako pivo, víno a kořalka, rovněž ne tabák a doutníky, a svádění k pití lihovin a ke kouření aby rovněž trestáno bylo.

4. Podobně přísně trestán budiž ten, kdo mládeži půjčuje, prodává nebo jinak opatřuje spisy obsahu protináboženského nebo nemravného.

5. Žádáme, aby c. k. okresní dozorcové školní na předním místě všímali si mravního výchovu, t. j. rozvoje mravnosti žactva a na druhém místě teprve vyučovací metody jako prostředku k vyššímu cíli.

Pro učitele žádáme hlubšího vzdělání v tom smyslu, aby z ústavů učitelských vycházeli mužové povahy pevné, duchové osvícení, vzdělání, ctnostmi slynoucí, sami vzorní občané, aby rodiny, jež jim děti svěřují, s neobmezenou důvěrou mohly k nim pohlížeti.

Žádáme pro učitelstvo úplnou svobodu občanskou.

6. Vyzýváme naše poselstvo na říšské radě i na sněmu zemském, aby důrazně se chápalo každé příležitosti ku zmírnění bídy našeho lidu a srovnání sociálních protiv, a návrhy své v tomto směru s největší energií uskutečniti se snažilo.“ — —

Poslanci naši tuze krásně (před volbami) o školství mluvili, časopisy všech politických stran vychloubají se stále svou láskou ke škole: nuže uvidíme, kdo náš přítel (není výmluvy na kapsu poplatnictva!), kdo nyní pro školu něco vykoná.

Ze záhybů moderní duše.

II.

My hladovíme stále a žízníme. Hledáme a chceme pravdu; honíme se však za ní tam, kde ji as sotva naléztí lze. Hledáme ji v četbě.

Jaká jest lektura moderního člověka? Zajisté moderní. Vše, co působ ve světě neobyčejný rozruch, co upraveno a vypočteno jest na způsoben-

okamžitého, chvilkového, netrvalého a nestálého dojmu, to jest moderní. Divno, že to moderní, podle názorů mnohých nás samospasitelné, má tak dlouhý život, jako jistá moucha: den, dva, a pak i to moderní stává se nemoderním, patří do musea — do pavučin.

Jest-li pak i pravda moderní? Lidé ji chtějí takou míti, ale ona je vždy jedna a táž, byla-li vůbec kdy pravdou. Pravda se nemění, ale mění se ti, kdož ji hledají. Dříve ji hledali s lucernou, dnes si na ni svítí elektrickou žárovkou neb acetylénem. Dříve ji poznávali, dnes se nám nelíbí; my chceme, aby nosila moderní klobouk, a když nechce, jsme s ní nespokojeni, že se nenosí moderně.

Jací jsme v tom moderním nemoderni! Nosíme klobouky nejnovějšího vzoru a nad nimi držíme — ó hrůza — středověkou stvůru — od svého vzniku nezměněný — deštník. Nosíme glazé rukavice a díky Bohu, že podešve nejsou nahoře. Hledáme jádro moderní pravdy — ve skořápkách dávných bludů

Jsme katolíky a katolickému písemnictví se velmi pozorně vyhýbáme. Naříkáme, že katolických spisů vědeckých nemáme, vypůjčiti si je od jiných národů považujeme za nedůstojné. A přece, co čteme? Abychom byli moderní, nelze nám nemíti spisů nejznamenitějších nevěrců, ať jsou cizinci. Čteme Nitscheho, studujeme pilně domácího Masaryka, odebíráme pilně Pečlovy knihy „Rozhledů“, sháníme se žíznivě po Laichterově bibliotece, vybíráme perly z Herberta Spencera, dřeme na paměť „katechismus Tolstého“, a na „učení katolickému náboženství“ svorně nadáváme. O Bůh ví jaké katechismy se staráme, věrouky a mravouky nevědecké i vědecké přečítáme, svoji pak — často málo známe. Studujeme a vykládáme o božstvech řeckých a římských, známe dějiny kultu fenického, aegyptského, assyrsko-babylonského, zajímá nás budhismus, víme, co je „Trimurti“, a co je náš Pán Bůh, věděti nechceme, pokládajíc to za dávno známé, za dětské. Jsme poučení různými cestovateli o pohanských božstvech a pohanských obětech, cestujíc navštěvujeme místa modloslužby, a máme-li jíti do svého chrámu Páně — jsme unaveni anebo bychom se tam mohli nachladiti a dostati rýmu. Jdeme-li tam přece, my moderní intelligenti, činíme Pánu Bohu jen návštěvu, aby to nebylo proti „dobrému tonu“ — pět minut a dosti, jsme pak spokojeni, domnívajíc se, jak jsme tím Bohu prospěli!

Jsme my moderní nebo polomoderní duše ubohé bludičky!

Žijíce v moderní době máme moderní školy. Vše vyměřeno a vypočteno, kolik cm^3 vzduchu vydýcháme a karbolky vyčicháme, a přece trpíme nervositou, reumatismem, migrénou a soucotěmi. Těšte se, vy tuberkule, státové budou konati konference, jak na vás došlápnouti!

Slýcháme, že do „staré“ školy se dětem valně choditi nechtělo. A do „nové“ je tomu zrovna tak. Chodí tam, že musejí. Největší radost mají z prázdných dnů. Do staré školy mnozí rodiče dětí neposílali, že neznali významu školy a do nové je mnozí poslati nechtějí, že je jich — zvláště odrostlejších — tam škoda. Na jaře je raději pošlou na polní práce velkostatků nebo za — pomocníky zedníkům. Ve staré škole děsily se děti pověstné metly, v nové bojí se metly duševní, ohromného materialu učebního, jenž jim při průměrných vlohách je značnou obtíží.

V moderní škole učíme, pokud to možno, co nejsvědomitěji dle předpisů, dle osnov učebních, ač známe jejich vady — vše lidské je nedokonalé — a přece s výsledky nejsme spokojeni. Příčiny jsou rozmanité, ale přece nelze vždy činiti za všechno zodpovědná učitele.

Jak učíme sebe a jiné ve vyšších třídách zeměpisu? Pověsí se nám mapa na tabuli a teď, duše ubohá, leť — do Ameriky. Uslyšíš, jakou má

rozlohu, v jaké šířce se rozkládá, jaké má mysy, jaké ostrovy, poloostrovy, řeky a hory, vidíš na mapě čar klikatých plno — to jsou řeky, vidíš tam koleček plno — to jsou města. Nějakých obrazů, abychom si představili, jak jsou řeky ony asi široky, marně hledáme. Horlivému učiteli jest ponecháno, aby ze všech možných obrázkových časopisů přiměřené obrázky si vystříhoval, na tuhý papír nalepoval a tak názor dětí o své ujmě a často ku svému neprospěchu — zničí si tím obrázkový časopis — podporoval. Nadřeme na paměť a od dětí žádáme znáti: Maine, Maryland, Massachusetts, města Baltimore, New York a j., a kde jsou, nevědí. A přece to vědí: jsou — v Americe.

O domácím okrese učí se stručně; to každý, až bude veliký, sám se dozví. O vlasti učí se sice dosti, ale zbude z toho pro život málo, o říši učíme ještě více, ale zbude z toho v paměti dětí ještě méně. O Evropě více věděti — musíme učití sebe i potom žáky, jak je vysoký Popokatepetl a kolik obyvatelů má „nebeská říše“.

V dějepise vykládáme — jakož i nám se vykládávalo — kolik padlo Řeků u Marathona, Peršanů v Termopylách. O samých bitvách a krveprolití vykládáme mylné jsouce domněnky, že dějepis je líčením krveprolití a zločinů světových, nad nimiž lidskost a láska k bližnímu zardívá se studem. Význam v pravdě důležitých, nekrvavých událostí světových zůstal nám ve školách utajen a my tajíme jej dětem. Zda právem? Chválíme ctnosti rytířské, zapomínáme ukazovati více vzorů ctností mravných a občanských. Ký div, že dorostlejší hoši touží býti vojáky, chtějí brániti vlasti a v tělocvičných jednotách myslí k tomu se připravovati, nelíbí se jim však zůstati poctivými občany, kteří svou prací a důvtipem, svou příčinlivostí a rozumnou spořivostí mají býti ozdobou vlasti a národa a základem státu.

Význam Krista Pána v dějinách světových téměř zúmyslně zamlčujeme, spoléhajíce se, že to je předmětem náboženství, do něhož nám v době vášnivého udavačství zasahovati neradno. Za to však význam mnohých reformátorův národních, zejména i našeho mistra Husi, podáváme žactvu až bez potřeby obšírně. Chceme býti národními! Lásce k Bohu, církvi, rodné půdě a národu smíme učiti jen všeobecně; jsouť naše školy veřejné, a mohli bychom upřímnějším slovem jinou národnost, jiné vyznání uraziti. Jen to pro Bůh ne. Sami sebe urážeti a zlehčovati můžeme. Toho nám nikdo nevytkne. Ostatně o vlasti mluvíti a příliš ji doporučovati se nám moderním Macharovcům již mnohým ani nezdá potřebným. Což pak není pravdivým: „Ubi bene, ibi patria.“ — Vlast je tam, kde je nejlépe!

Stejnou chybu vlečeme sebou po léta i ve vyučování vědám přírodním. Učíme děti jmenovati a popisovati zvířata, jež sotva kdy ve svém životě uvidí; vykládáme jim o psu, ukážeme obrázek a uvidí-li pak děti psa jiné odrůdy, jsou v pochybnostech, jaké je to zvíře. Snadno naučí se z knihy uloženou látku odříkávati a na obrazích různá zvířata a ptáky ukazovati, ale uvidí-li ptáka v lese, zpěváčka v zahradě, nepoznají ho. Vypadá jinak a má jinačí barvu než na obrázku. A přece obrazy jen po čas návštěvy školní má dítě na očích, s přírodou však v neustálém bude styku. Jak zcela jiné máme i my sami vědomosti o věcech nežli o jejich obrazích nebo modelech! Známe obrazů mnoho, známe celé řady učených jmen a technických terminů, a často nevíme, kterým skutečným věcem, předmětům ony náležejí. Známe osoby jen dle jmen.

Zvláštní jedince ptáků, brouků, motýlů, rostlin a j., jež tu a tam ve krajině se vyskytují, učíme děti jen málo znáti. Vezíme sešňorování až po krk centralismem učebné látky školní. Dítky jsou především příslušníky

jistého kraje; mělo by tedy býti dbáno v učebných osnovách více rozdílů a zvláštností různých okresů. Slova naučená brzo v paměti pod prah vědomí zapadnou, obraz předmětů smysly vnímaných uchová se déle v duši. Slovíčkářství cvičí sice paměť, ale zabíjí soudnost a počátky své-
rázné samostatnosti.

Tak učíme mnohému a mnoho, ale málo naučíme, vychováváme všechny, ale jen někoho vychovati se nám podaří. Ostatní vše polovičaté a jako teploměr na jaře hned půl nad, hned pod nullou.

V nynějším zřízení školním přiblížili jsme se velmi nadějně idealům kommunistů, hlavně idealům Beblovy společné výchovy veřejné. Vyučování máme společné: katolík, nekatolík, nadaný i blbý svorně naslouchají výkladům učitelovým ve škole a jsou při příchodu školních dozorců kriteriem učitelovy práce. Zásada rovnosti všech ve škole provádí se i na mnoze zaváděným zvykem osvobozovati od školného rodiče všech dětí bez rozdílu jsou-li majetní, čili nic. Je to zařízení lidumilné v pravdě, ale má líc a rub. Svědomitá hlava rodiny nemajetné přijme s povděkem, že ušetřena jest nového vydání. Méně svědomitá přichází ku názorům, když obec osvobodí děti od školného, ať jim také zakoupí knihy a školní potřeby, ať jim dá obuv, ať je ošatí. Odhazuje od sebe povinnosti otcovské a ponechává je obci, společnosti lidské, aby o jeho děti se starala. I stravy dostává se často společně dětem chudobným nebo takovým, jež potřebnými se z ná-
vodu rodičů ohlásily. Váží si takový otec svých dětí, když, ač moha, jiným starost o ně ponechává? Váží si pak děti od rodičů zanedbávané, cizím lidem nebo obcím na starosti ponechané a tak vlastně opuštěné, svých rodičů? Více než pochybno. Kdo potom trpí nejvíce nedbalostí a lehko-
myslností rodičů? Budoucnost národa, národ sám. Chudinství veřejné pláče. Vypočítavost, lehkomyslnost, zlomyslnost se raduje. Láska prchá, rodinný svazek se uvolňuje, zatvrzuje se srdce, nenávisť hoří, ruka s pěstí zafatou pozvedá se ku zločinům — literatura krvavých románů rozkvétá.

I pořádní, svědomití a své cti dbalí rodiče vidouce odměněnu lehko-
myslnost, vzdávají se své otcovské a mateřské hrdosti a při doléhajícím nedostatku činí hlučně nároky na podporu svých dětí. A tak z požehnaného semene všeobecným osvobozováním zasetého klíčí kletba jedovatá pozvolného znemravňování. Celek si škodí, jednotlivcům se neprospívá. Trpící trpí dále a více, majíce konkurenty v přijímání podpory, nepotřební „potřebují“ a potřebujících kommunita potřebovati nechce nebo nemůže. Jistý stupeň osobní hrdosti, jež muže svobody milovného tak ušlechtilé krásí, mizí, přetvářka a otrocké ponižování chtějící ustavičně výhod požívati, jako hlíza morová v národním těle našem se zakořeňuje. A proč se tomu konečně diviti? „My jsme národ Táboritů“, a ti dávno již měli pokročilý kommunismus.

Velká chyba moderní školy je, že má propustiti ze svých síní občana, kupce, rolníka, řemeslníka, kapitalistu i dělníka, vše to v jedné osobě. Má uvést v život člověka všestranného, všeodborově vzdělaného a zatím propouští sotva jeho pojem, vlastnosti a znaky lidí všech stavů společné. K čemu pak byla námaha ve škole? K čemu zlost učitelova? K čemu nechť žákova? Jsme moderní! Nutno nám vyznači se v desateru řemeslech a pak — přece nám nezbude než žebrota.

Jsme filosoficky vzděláni a přece málo činíme rozdíl mezi hlavním a vedlejším. Maličkovitě se chytáme, sobě je vyčítáme; na nich lpíme, jimi velkými se stáváme. Věc závažná nám často zůstane lhostejnou. O věci nepatrné v národě, ve stavu, v obci, rodině se hašteříme; má-li se říkati pět a dvacet nebo dvacet pět, se učeně hádáme. Přeme se zuřivě, výhodno-li psáti písmem ležatým či stojatým a abychom nezarmoutili ani sebe ani

svých protivníků, píšeme kompromisně: písmeno ležatě a písmeno stojatě. Naši učenníci ve školních lavicích jsou s námi v tom „doktorském“ písmu stejné mysli.

Deklamujeme často o svornosti a jsme svorni jen v tom, jak bychom druh druhu zahanbili bavíce se na jeho účet a dobré jméno, aneb jak bychom druh druhu co možná nejvíce pokořili. V každém sporu a boji mezi stranami i národy jsme vítězi, ale pro ustavičná vítězství a úspěchy nemůžeme se nepřátelům přece ubrániti. Uíháme druh na druhu, jsme-li politicky pravověrni, pronásledujeme se pro smýšlení, kdyby to bylo možno, i na hranice bychom se odsuzovali a — přesvědčení pevné, ustálené nám chybí. Jsme často korouvičkou na stožáru lodním; točí s námi a my točíme se o překot po větru.

Sanirujeme záložny. Kdy začneme sebe sanirovati, své nitro zkoumati, myšlenky vážit, přesvědčení brousiti a tříbiti, o tom se nám ještě ani nezdálo. Reformujeme, ale vždycky druhého; ani nám na mysl nepřipadne, že bychom měli napřed sami sebe si vypůjčiti za zkušební kámen svých reformatorských snah a objekt reformace. Jsme naučeni, že učitel a žák jsou pojmy souvztažné, korrelativné. Má-li býti učitel skutečně učitelem, musí mít žáka, jehož má učiti. Neplyne nám z tohoto poměru, že by učitel (t. j. každý, kdo něčemu učí) měl také sebe učiti, vzdělávati. Proto soudíme: Proč by měl reformator zreformovati napřed sebe? Jak jinak by vypadala reformace počínající u reformatorů samých! Zapomínáme, že „verba movent, exempla trahunt“, slova jímají, příklady táhnou!

Jsme dětmi své doby. Jako ta všechno jen „na oko“ staví a o trvalou památku se nestará, i my ji nepodobujeme v tom. Učíme základům a pravidlům pravopisu a sami sledujeme „evropske hnutí za zjednodušením pravopisu“. Zdá se nám mnohým, že by v naší době, která se tolik po „egalité“ honí, měly odpadnouti i všechny rozdíly písmenkové. Proč se má psáti ř s háčkem a r bez něho? Což pak je r „minderwertig“? — Takovými jsme.

Podporujeme literaturu. Co nám kdo pošle, milosrdně si ponecháváme, abychom prospěli písemnictví. Byliny i bejlí literární shromažďujeme pro svoje duševní „dormitorium“. Knih a listů nepřátelských, víře i nám nepřejících nezamítáme konejšíce se omluvou, že jejich jed je proti nám vzdělaným a pevně rozhodnutým bezmocný, a po čase naříkáme, že nepatrný a na pohled nevinný jilek jest přece jen mámi vá bylínka. Omamuje nás aniž to pozorujeme. My usínáme. Vše nám lhostejno, co se děje kolem nás. A přece praví Pán: „Bděte... abyste nevešli v pokušení.“) R—j.

Emancipace ženy.

Emancipovaná žena! Kolik představ budí tato dvě slova u různých lidí! Humorista vám zobrazí svoji představu o ženě emancipované jako „gigrlé“ městské v jedné ruce s holí a v druhé s cigaretou, tichý manžel

*) V minulém sešitě „Ze záhybů moderní duše“ má na 2. str. 1. odst. 18. řádka státi: „struggle . . .“

vidí ji v podobě Xantippy v šatech mužských, voják představuje si ji v podobě „Amazonek“ atd.; každý dle svého individuálního pojmání, dle svého vlastního názoru a každý se křížuje před ženou emancipovanou. Nejvíc prý má strachu před ní církev a proto prý všemi prostředky emancipaci ženy potírá. Přihlédněme blíže, co na tomto tvrzení je pravdy! Co je emancipace? . . . Vymanění se z područí, z ponížení, ze stavu nedůstojného. Tuto emancipaci ženy zajisté provedl zakladatel církve Kristus ve smyslu nejvznešenějším celou svojí naukou božskou. A církev to byla, jež v intencích svého Zakladatele krácejíc vždy chránila ženy a povznášela až k takové výši a důstojnosti, jakou viděl v ženě romantický středověk. Kultem mariánským povznešena žena do závratné výše. Církev tedy z emancipované ženy neměla a nemá nikdy strachu, třeba by jí byla přiřknuta i v politice stejná práva s muži, jak dobře podotkl učený profesor Paulsen radikálním zastancům emancipace, že dle své přirozenosti žena by posilovala a rozmnožila jenom element konservativní.

Otázka ženská jest nyní souběžná s otázkou sociální. Ačkoli jsou obě již dávno rozluštěny správně v evangeliu, jsme přece ještě daleko jich uskutečnění. Rozum lidský hledá vždycky cestu jinou, jenom aby nemusil volit tu cestu nejjistější a nejspolehlivější; ve svém řešení těchto otázek naráží na pravo i na levo a utrmácen nezdarem vrací se teprve tam, odkud vyšel, k oné studnici vody živé, již opustil a kopal cisterny umělé, nemohoucí udržeti vody. Jest to symptom velmi častý nejenom v životě lidstva a jednotlivých národů, ale i v životě téměř každého člověka, jak drasticky nám to znázorňoval náš pan učitel říkáje: „Počkej jenom, až bude zle, polezeš po kolenách ke kříži!“

Čeho se domáhají ženy? Dle mého soudu nechtějí se haliti oním nimbem, jímž obetkalo je romantické rytířstvo, nýbrž chtějí přirozeně rozvíjet všechny své schopnosti jako mužové, aby mohly býti činitelkami rovnocennými v životě soukromém i veřejném. Rovnost úplná mezi oběma pohlavími jest nemožná, utopická. Ani ten extrémní horlítel pro emancipaci nechce míti ženu u dělostřelectva stejně jako ani na kazatelně neb u oltáře. Na poli vynálezů a vědy vůbec upírají ženě iniciativu; zda právem či neprávem, mluví historie zřetelně. Na jiném tedy poli musí býti těžiště otázky ženské, na poli srdce, nikoli na poli fyzické síly nebo rozumu. Na poli srdce jest žena mužům nedostupna, je gigantem nepřekonatelným. Všimněme si jenom stránky paedagogické a charitativní! Já neznám — a myslím žádný paedagog na světě — lepší výchovy než je mateřská; a ten největší filantrop vám dozná, jak daleko jest za každou milosrdnou sestrou, ať již je oděna šatem řeholním čili nic. Sám Voltaire to musil doznati o klášterních sestřích, když napsal: „Není snad nic většího na zemi nad oběť krásy a mládí, často i vysokého rodu, jež něžné pohlaví přináší, aby v nemocnicích mírnilo nahromaděnou všechnu lidskou bídu, na nižto je pohled tak skličující pro naši pýchu a tak vzrušující pro naši zjemnělou citlivost.“ A co zde řečeno, platí mutatis mutandis téměř o každé ženě.

V řadě světovém jest to již tak a zůstane, že jiný obor působnosti vykázán muži a jiný ženě. Velmi případně tato pravda znázorněna rčením, že v rodině a ve společnosti lidské vůbec je „muž hlavou, žena srdcem“. Má své přednosti hlava, ale má jich také srdce; bylo by směšným, příti se, která z nich je ušlechtilejší nebo potřebnější, jednu bez druhé ve zdravém organismu si mysliti nelze. Kdy tedy možno říci, že srdce je emancipováno? Když volně rozvíjí svoji činnost ničím nerušeno ve svých funkcích v rámci jemu vyměřeném. A tak i církev pohlíží a přeje si ženu v pravdě emancipovanou v řádu a vztahu jí Tvůrcem vykázaném. Takovými ženami

emancipovanými byly všechny ty Dagmary, Heleny, Dubravky, Anežky, Ludmily atd., k nimž se s hrdotí historie zná. Nebyla to jejich učenost, která jim zjednala tak velikého vlivu, ani jejich krása, již by mužům imponovaly, ale byla to jejich mravní povznesenost, jejich láska, jejich něha, trpělivost, zbožná mysl, neúporná obětavost; tyto skvosty a květy křesťanství učinily je ženami velikými, vznešenými, jež přinášely požehnání svému okolí i věkům budoucím.

V tomto směru měla by se dítí výchova našeho ženského dorostu, v tomto směru by se měly navádět naše ženy k emancipaci a jistě by bylo všeobecným přáním: „Chceme mítí své ženy emancipované!“

R. Bohuslavský.

Vzbuzujme ve škole lásku dětí k rodičům.

Príspevek k praktickému vychovatelství.

Každý učitel je povinen buditi a zakořeňovati lásku dětí k rodičům. Lásku ta spočívá již v útlých srdcích dítek, a učitel a katecheta snadnou má práci tuto lásku udržovati, jako slibnou květinu pěstovati, upevňovati a rozhojňovati.

Někdy však musí láska k rodičům býti vštěpována, vadnoucí znovu křísena a klesající opravována. Tu pak se vždy ohlíží učitel po mocných prostředcích, jimiž by lásku onu budil a zakořeňoval.

Veliká část úkolu toho přináleží také učiteli náboženství. Kolik obsahuje Zjevení Boží vzácných příkladů lásky dětí k rodičům, vzorů hodných následování, však také příkladů odstrašujících, jak Bůh tresce děti zlé a neposlušné! Kolikráte nutno poukazovati na ono veliké přikázání, jež samo jediné obsahuje zaslíbení štěstí a věku dlouhého!

Na moment ten dá katecheta vždy náležitý důraz a vynasnaží se vždy ukázati, jak hodné děti rodičů poslouchaly, jak je Bůh odměňoval, miloval a opatroval, a naopak jak vším zlem tresce děti, jež rodičů svých neposlouchají. Čtvrté Boží přikázání vykládej katecheta velmi obsírně, příklady dovozuj, častěji na ně poukazuj, by co nejpevněji se v srdci zakořenilo a hojné ovoce vydalo.

Často naskytuje se i ve společenském životě vhodná příležitost, aby budil lásku tu i mimo školu, k ní radil a ji podněcoval. Příhodnou dobou k tomu jest: svátek rodičů, jmeniny, narozeniny, Nový rok a kdykoliv obyčejem, že děti svým rodičům gratulují. Mnohý z nás se pamatuje dosud, jak mocně to působilo v celé rodině, když se přiblížil někoho svátek a děti přistupovaly s přáním! Slavný umělec Václav Brožík zachytil podobnou scénu pro krásný obraz, na němž vnuci pořádají ovace své babičce. Jaká to nálada prochvívá dítětem, když jde gratulovat ve svátečních šatech, když překvapí oslavence a začal: „Milý otče! Dlouho jsme čekali s toužebností toho dne, když zavítá k nám světec Váš...“ Hlas se obyčejně třese, někdy všechno pokazí trema, nescházívá ani slz a pochvalných projevů.

Dítě slíbuj, že, když nemůže nyní všeho jinak zaplatiti, vynahradí vše pilným učením, vzorným chováním, poslušností a mravností. Toto přání si člověk pamatuje i s chybami, které udělal, i s dojmem, jaký na

něj učinilo a také s darem, který dostal za odměnu. Dítě má rodičům gratulovati a rodiče mají přání přijímati jako něco vážného a důstojného, jako slib, jenž se má splnit. Špatně by jednal otec, který by přání dítky svého považoval za hloupost, je odmítal a snad jenom „panským“ dětem přisuzoval.

Aby děti rodičům blahopřály, o to se má postarati každý učitel. Někde je zvyk ten zakořeněn a děti samy se hlásí o přání, jinde snad nutno teprve tento chvalitebný obyčej zaváděti. Katecheta nebo učitel nedá si ujíti příležitost, aby své žáky k tomu neměl a jim nebyl pomocen.

Katecheta vyloží dětem příležitostně, jaký má význam svátek jmenin, proč se blahopřeje na Nový rok a při jiných příležitostech.

Svátek jmenin a narozenin rodičů se slavil a na mnohých místech dosud slaví velmi důstojně, ač se stalo mnohé pouhou formalitou.

Katecheta připomene, by každý na svátek svých rodičů šel do kostela, za ně se modlil k patronu nebeskému, jim zdraví a štěstí na Bohu vyprosil. Spolu ať děti přejí rodičům na Nový rok, na př. aby za minulý rok poděkovaly a za ochranu a živobytí na nový rok poprosily. Aby to však nikdo nedělal za dárek, kterého se mu snad dostane, ale z lásky ku svým rodičům, přátelům, kmotrům a jiným.

Učitelé mohou přátí dva žáci za celou třídu.

Než někdo namítne, že jest obtížno všem dětem psáti a vyhledávati gratulace. Ovšem každému dítěti psáti přání, bylo by spojeno s nemalými obtížemi, než možno věc tak zaříditi, by všem jednoho přání se dostalo. Na př. na svátek sv. Josefa, sv. Anny, Václava, P. Marie a jiných velmi mnoho připadá jmenovin a tu napíše učitel přání na tabuli pro všechny, kteří chtějí gratulovati. Jenom nadpis si každý změní, ku př.: Milý otče, strýčku, dědečku, bratře atd. Na Nový rok nejlépe tímto způsobem žákům přání opatřovati a tak je sepsati, by platilo pro všechny možné případy.

Několik žáků přečte přání, které si napsali, učitel je opraví, vyzkouší, důraz patřičný poví a žáci jsou vycvičeni. Co tu bude radosti v domácnostech, co slz radosti a jak příjemně bude ztráven Nový rok! Svátek rodičů budiž spolu i dětem svátkem a dnem milým, v němž by se rozpomenuly na lásku, jakou jim tito prokazují a lásku tu splácely svojí láskou. Jen pravá láska víže rodiny a činí je šťastnými!

Fr. Pišmistr.

Škola a rolnictvo.

Dokončení.

Jsme přesvědčeni, že rolnictvo katolické správně oceňuje ohromný vliv náležitého vzdělání na hospodářský rozvoj. Rolnictvo naše ví a uznává, že bez účelného vzdělání ani hmotně povznést se nemůže. Tudiž řádná, účelná, všemi potřebami opatřená škola a v ní svědomitý, vzdělaný a zbožný učitel je podmínkou rozkvětu hospodářského jednotlivých obcí. Proto očekáváme od sdružení katolického rolnictva moravského, že bude správně rozeznávati chybu jednotlivce od celku a svědomitým učitelům ctí a po-

vinností všech dbalým všemožně ulehčí přetěžký úřad vychovatelský, neboť jenom tak, vzájemným se doplňováním a podporováním utvoříme správný poměr mezi školou a rolnictvem, jichž zájmy se nikde nevyklučují, nýbrž naopak shodují.

Kdo rozlukou hloubí mezi rolnictvem a učitelstvem, není přítelem lidu ani školy, neboť zájmy obou nesmírně utrpí, nastane-li rozpor mezi školou a lidem.

My nijak neomlouváme, nezmenšujeme, nezatajujeme a neschvalujeme, když učitel zapominaje na své poslání odcizuje se Církvi a tím i Bohu, odcizuje se lidu a zabřednuv do směrů rozvratných a podvratných místo skutečného pokroku, opravdové vzdělanosti a mravní vyspělosti šíří nevázanost a klade základy k odpadu od víry. Nijak neomlouváme, když se náležitým způsobem zamezují střetěnci vášnivému rejdy jakékoliv a neškodným se učiní člověk úřadu učitelského nehodný. Kárejte si, kdož pokárání zasluhuje, ale netupte, nesnižujte celek a neodsuzujte všechny pro viny některých.

Učitelstvo křesťanského směru samo zakouší ovoce toho zhoubného liberalismu neslovanského a trpce žehrá na zaslepenost druhů zbloudilých. Chápe tedy roztrpčenost, jakáž propuká v řadách rolnictva následkem štvanic liberalismem svedených mladých starců a starých mladíčků. Přes to však žádáme v zájmu a pro dobro lidu, aby škola vyňata byla z bojů a štvanic osobních a prosíme rolníky vzdělané, aby šířili v lidu zájem i lásku ke škole a snahy katolického učitelstva podporovali účinně a tím ukázali, že škola i učitelstvo v katolickém rolnictvu nemá — jak mylně se hlásá a píše — odpůrce a nepřitele, nýbrž právě uvědomělé rolnictvo sdružené v katolickém spolku českého rolnictva je nejpevnější oporou Katolického spolku českého učitelstva na Moravě.

Tak jako my rádi ve všem dobrém chceme a budeme podporovati snahy rolnictva, tak žádáme, aby rolnictvo podporovalo snahy naše. A když vzdělané a hmotně slušně zaopatřené učitelstvo bude ve shodě s rolnictvem uvědomělým svorně orati brázdu pokroku a osvěty na liše národní; když škola a rolnictvo ve shodě vzájemné budou pracovati na utvrzení zbožnosti, mravnosti a povznešení, zvelebení blahobytu; když sedlák katolík bratrský podá mozolnou pravici katolíku učiteli vyškolenému a zkušenému, pak není možno, aby přišel mezi nás člověk nepřítel a nasek koukole hněvu, nepřejnosti a závisti, jimiž učiteli ztrpčen byl každý počin, ale též rolnictvu způsobilo se škod nenahraditelných.

Tedy ve shodě přátelské ku práci společné voláme rolnictvo křesťansky smýšlející v naději, že úsilím společným a přátelským, ne násilím nepřejným, získáme anebo alespoň odzbrojíme i ony zbloudilce, kteří dosud v katolictví našem vidí nepřitele školy, osvěty a pokroku.

J. M. Kadlčák.

Několik slov o žákovských knihovnách.

Když jsem převzal žákovskou knihovnu na naší škole, shledal jsem, že je v ní málo knih (odnikud nedostává se jí podpory žádné) a z těch většina obsahu chatrného. Vynikající místo zaujímaly povídky vpravdě krvavé, ovšem skvostně vázané, s křiklavými obrázky, v Praze u Vilímka

vydané. Litoval jsem děti, jimž taková strava duševní byla podávána a pomýšlel jsem na nápravu.

Zakoupil jsem cestopisy Kořenského, ale s obavou dával jsem je do rukou dětem, budou-li se jim líbiti, budou-li je čísti. Jsou to spisy vážného obsahu, poučného, a po takových naše mládež nerada sahá, poněvadž jsou obyčejně psány málo srozumitelně a nechutně. A hle! Spisy Kořenského se dětem (ovšem dospělejším) tak zalíbily, že je čtou nejhorlivěji a o tom, co byly četly, i mezi sebou rozmlouvají. Ba spisy Verneovy a indianské povídky znechutily se jim nadobro.

Proto radost byla všeobecná, když mně nedávno nakladatel p. Storch*) poslal novou knihu Kořenského „Australii“. Všichni přáli si ji mít, když jsem jim ji ukázal. Jest také kniha tato skvostně vypravena, že již na první pohled se zamlouvá. Poutavé líčení přírody i obyvatelstva daleké země jest provázeno množstvím pěkných obrázků. Nelze než knihu tuto vřele doporučiti, neboť koná výtečné služby i učitelí.

Jest opravdu čas, abychom vážně pomýšleli na reformu žákovských knihoven. Žáci čtou rádi a nemají-li dobrých spisů, čtou často doma i špatné. Čemu pak se naučili v mládí, toho se drží i později. Co vychází v našem písemnictví pro mládež (ty různé knihovny pro mládež), je většinou pleva. Dobrá kniha je dosud vzácností.

„Paedagogické Rozhledy“ upozornily nedávno na dvě vzorné knihy vychovatelské z Moravy, a nemůžeme než z plna srdce s nimi souhlasiti. Jsou to Bartošovy knihy Domácí čítanka a Naše děti. O Domácí čítance Bartošově píše J. Tůma v čísle 1.: „Školní rada Fr. Bartoš, neunavný pozorovatel života našeho lidu od dlouhých již let ukazuje na žalostný zjev, kterak přeměnou a rozvratem rodinného života mizí po venkově mocný živel výchovný: škola rodinná a kázeň domácí. Nyní většina rodičů skládá se až příliš se vším vychováním svých dětí na školu, nechávající jich do té doby růsti jako dříví v lese, netušíce ani, že zameškána doba k šlechtění srdce dětského nejpříhodnější.“

Poznání toto proniká obecně kruhy vychovatelskými; leč oprávné snahy a prostředky zlu čelící nebývají vždy vhodně voleny. Frant. Bartoš hledá cestu svéráznou. Chce rodině vrátiti ony prostředky vychovatelské, kterých druhy užívala, totiž poesii prstonárodní.

Knihy p. Bartošovy může býti nazvána vzornou knihou vychovatelskou pro lid a přáli bychom jí, aby vnikla alespoň do všech knihoven školních a spolkových.“

A v 2. čísle „Paed. Rozhledů“ Jar. Petr píše o literatuře pro mládež: „V široké záplavě naší dětské literatury jako červená nitka patrný jsou určité snahy dáti tomuto odvětví literárnímu jisté zabarvení národní. Za těmito snahami vznikla nepřehledná literatura . . . Vysoko nad touto banální, prázdnou literaturou ční kniha, vzniklá sice ze snah příbuzných, ale povýšená nad běžnou úroveň vzácným porozuměním pro poesii a spontanost života dětského. Je to Bartošův spis „Naše děti“ (nákl. J. Otty v Praze), jenž vyšel již v druhém, a to rozmnoženém vydání.“

Ten konkrétní, krásně plastický obraz v životě našich dětí, vyličený v knize Bartošově, nemá rovna v současné tvorbě literární. Je v tom kus naší národní síly a ryzosti, vzácný, nepromarněný dosud kapitál, jenž uložen je v naší mládeži a očekává paedagogickou oekonomii, aby jím hospodařila. Proto především paedagog sáhne po knize Bartošově a vidíme na všech stranách, že sahá se po ní horlivě. Hlavně dvojím

*) A. Storch syn, knihkupec v Praze.

směrem dobře bude působiti: bohatým materiálem prostonárodní poesie dětské a čistou ryzostí jazyka. To jsou dvě studánky, ze kterých naše výchova rodinná i školská přijde sem pít, rozumíme-li výchově svého národa opravdově. Kniha Bartošova neméně patří do dětské knihovny; svojí cenou a významem nemohou býti „Naše děti“ vyváženy literární produkcí pro mládež za několik let.“ —

Na konec upozornujeme na výbor Kosmákových spisů pro mládež, jež vydává papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských.

Rozhled školský.

Časopis „Komenský“ ze dne 16. ledna 1903 na první straně píše: Kdo seje vítr, klidí bouři. Když doburácela bouře tišnovská a nad učitelstvem moravským sklenula se duha smíru v dušičkový den na schůzi brněnské, oddechl si každý z nás jako po trapném snu. S horečnou téměř snahou pracováno pak bez rozdílu stran na vybudování vytoužené organisace. Než zdá se, že jistým kollegům ani dosažené vítězství pokrokové strany ještě nestačí. Projev uveřejněný proti Slaměnkovi ve „Věstníku“ je způsobilý, dobrou shodu znemožniti. Projev ten jest urážlivý pro veškeré učitelstvo moravské a spolu provokační. Učitelstvo moravské vesměs se podvoluje loyálně všem usnesením vedoucích korporací, a byť i mnohý byl jiného názoru, nekladou se přece překážky provádění nových plánů: takové přesvědčení však každý měl, že navzájem i od kollegů, jimž otěže Ú. S. svěřeny jsou, bude loyálně šetřeno subjektivních názorů jednotlivců. Na to platíme organizační příspěvek, aby za tyto peníze byly nám vnučovány chorobné výstřelky choutek některých „také kollegů“? Od reprezentačního listu Ú. S. jsme vždy očekávali vyšší, ideálnější — zkrátka pokrokové stanovisko; proto každý myslící učitel (a nemíním tu jen výslovné příznivce Slaměnkovy) musil býti uražen takovým zneužitím propůjčeného vlivu ke špinavé konkurenci, jako se stało ve „Věstníku“. A nejen to: Na funkcionáře jednot kladou se posledními usneseními takové požadavky, že jen s nejvyšším napjetím energie bude jim možno uloženým povinností dostáti. Běžte jen do jednot a pozorujte, jak opatrně, jak konejšivě musejí si předsedové a pokladníci vésti, aby zvýšení organizačního příspěvku hezčím učinili — a tu přijde první místopředseda a provokuje takovým neslýchaným způsobem! Očekávali jsme věru více rozvahy. Vždyť Věstník to byl, čím se nedůvěřiví uklidniti dali — běžte, dokazujte jim teď nutnost Věstníku! Ne pěstním právem, ale silou ducha přesvědčujte! —

K tomu několik slov dodáváme my. Šetřil p. Slaměnk (jako předseda Ú. S.) loyálně subjektivních názorů jednotlivců, když vydal kommando, aby členové Katolického spolku učitelského byli ze všech jednot vyloučeni? Jako prašivé ovce jste nás vyhazovali, ač jsme se ničím neprovinili, jen že jsme měli subjektivní názory jiné, jinak jsme pracovali ve prospěch školy tak jako vy. Těch učitelů, kteří prznili čest našeho stavu po hospodách, kteří podle donášeli svým představeným na své vlastní druhy — těch jste neviděli, ale nám vryli jste nejhorší znamení potupy, poněvadž vidouce v jednotách učitelských mnoho shnilého, hledali

jsme cest nových jen proto, abychom prospěli škole a našli více lásky, nežli jí u vás bylo. Dopustili jste se hrubého násilí, překročili jste tím stanovy, jen to štěstí jste měli, že si nikdo na vás důkladně neposvítíl. Též jsme platili příspěvky a „také kollegové“ nerozpakovali se nás nejhoršími potupami zahrnovati. Nyní teprv, když odstrkují (ale nevylučují!) vás, voláte: Ne pěstním právem, ale silou ducha přesvědčujte! Dříve jste o tom nevěděli? Nepřejeme vám nic zlého, odsuzujeme každou nespravedlnost, ctíme také zásluhy vaše, jež o školství máte, ale nyní na vás se ukázalo: Kdo se je vítr, klidí bouři.

Rána, kterou jste nám zasadili, bolí dosud, neboť nejsme tak obmezeni, abychom neviděli, že jen ve svorné práci je síla, ve svorném postupu naděje na vítězství.

Než dosti slov. Čekati budeme klidně, až křivda na nás spáchaná bude napravena. To se stane od učitelstva v pravdě vzdělaného, jež nezná předsudku, pokrytectví ani násilí, jež dovede ctíti každé poctivé přesvědčení. S takovými druhy svorně pracovati budeme, abychom docílili pokroku, jehož je nanejvýš třeba naší zubožené vlasti. Zatím budeme pracovati sami a čekati —

Vyloučený.

Slovanský obzor.

Ve mnohých učitelských jednotách s liberálním regimem přece ještě jsou rozvážní činitelé. O tom svědčí resoluce učitelského spolku Šmarsko-rohateckého ve Štýrsku ze dne 9. listopadu 1902, jímž spolek ten „nejostřeji odsuzuje každý v učitelském listu otisknutý útok na kteréhokoliv člena stavu učitelského“.

To ovšem nelze říci o „Svazu jihoslovanských jednot učitelských“, jenž na návrh učitele Gangla přijal na „učitelském sněmu“ v Terstu resoluci, jejímž prvním bodem je boj proti klerikalismu (rozumí se proti katolicismu): „Pokrokové učitelstvo ať pracuje všemi přípustnými prostředky proti rozšiřování klerikálního časopisu vážnosti školství i učitelstva škodlivého a snaží se, aby rozšiřovaly se mezi lidem časopisy o škole i učitelstvu příznivě píšící.“ K boji vyzývají a jsou-li pak skřipnuti, volají do zbraně národ.

Inspektor Šmarsko-rohateckého okresu Supažek byl podezříván, že drží se „Slomšekary“. V „Učitelském tovaryši“ hájí spolek učitelský svého dozorce, že je ke všem stejně spravedlivý, jak k pokrokářům tak i ke klerikálům a přece u obojích velmi oblíbený. Nařknutí ono způsobil pokrokář, jenž krátce před tím tajně se byl představil biskupu Džakovskému Strossmajerovi. Také charakter!

Učitelstvo brežnického a sevnického okresu mělo 16. listopadu 1902 ve Vídni schůzi, v níž kladlo důraz na solidaritu se všemi učitelskými jednotami Štýrskými, slovinskými i německými.

Co také patří do časopisu! „Učitelski tovariš“, roč. XLII. č. 34. píše pod názvem „Tihotapstvo“ „Do sborovny II. městské školy na Cojzově ulici dodává někdo podloudně »Slovenského učitele« (časopis katolických učitelů slovinských).“ To je snad zrovna zločin hodný šibenice!

Příště dále.

Nezapomínejme na Ústřední Matici školskou!

Valná schůze Katolického spolku českého učitelstva na Moravě koná se v neděli dne 1. února t. r. o 2. hod. odpoledne v Brně, v místnostech starobrněnské Besedy. Pořádek jednání: 1. Zprávy funkcionářů. 2. Volba jednatele. 3. Zpráva redakční a záležitosti listu. 4. Zpráva administrace. 5. Volné návrhy. Je žádoucí, aby členstvo v hojném počtu schůze se účastnilo. — J. M. Kadlčák, t. č. předseda.

Pocta učitelů. Obecní výbor obce Častkova u Uh. Brodu usnesl se v sezení dne 31. prosince 1902 odměniti svého učitele p. Jana F. Kořínka za jeho dlouholetou, blahodárnou a úspěšnou činnost čestným diplomem uznání. Diplom odevzdán byl panu učiteli s novoročním blahopřáním na Nový rok.

Nedělní besídky pro dívky škoie odrostlé. České učitelky brněnské zavedly nedělní besídky pro dívky škoie odrostlé. Po odpoledních službách Božích schází se dívky o 4 hod. v tělocvičně chlapecké školy na Winterhollerově náměstí, kdež za dozoru svých bývalých učitelek upozorňují se nejen na křesťanské povinnosti své, nýbrž i baví se vhodnou četbou, poučnými přednáškami, zvláště pak zpěvem, hrou, tancem i tělocvikem. Přehojnou odměnu za práci a starosti skytá učitelkám pohled na zářící, spokojené obličejy bavících se žákyň bývalých, jakož i jejich důvěra a přítulnost. — Kéž tato šlechtná obětavost učitelek brněnských najde i jinde hojně následovníků!

Socialní kapitoly ze života služek. Pod tímto názvem otiskuje L+73 v orgánu družstva „Vlasť“ „Našich Listech“ řadu článků velice zajímavých. V prvním, jenž má název „Jenom k dětem“ (Naše Listy č. 6) uvažuje o tom, že většina našich ze škol vycházejících dívek dává se do služeb k bohatým rodinám za chůvy a ošetřovatelky malých dětí. Stěžuje se, že není žádného předběžného vzdělání pro dívky takové, a tu že by i škola platně zasáhnouti mohla: „Ozvaly se nejednou již u nás i jinde vážné hlasy, aby pro osoby ženského pohlaví, které chtějí sloužiti u dětí, zřízeny byly zvláštní běhy, kde by se jim poskytlo nejnutnější naučení ze zdravotvědy a vychovatelství. Návrh je sám sebou dobrý a nelze proti němu ničeho míti; jen ku dvěma okolnostem chceme ukázati. Taková poučení a to dosti obšírná a důkladná může dáti každá dobře zřízená obecná a ovšem ještě větší měrou měšťanská škola. Všim právem toho můžeme od našich drahých škol žádati a naprosto nebylo by třeba zvláštních kursů pro služky k dětem, které by opět a opět stály slušné peníze, a do nichž by jen nepatrná část ženského služebného dorostu mohla choditi. Místo mnohdy podrobného a planého mluvníčkování a zbytečného hromadění jiných nepotřebných pro život předmětů, bylo by docela na místě, ženskou mládež již od škol jednotřídních počínajíc seznamovati se zásadami nábožensko-mravního vychování a zdravotvědy. — Prohleďte naše moderní čítanky křížem krážem, jak se říká, a nenaleznete tam ani jediného vhodného článku, který by se k těmto věcem odnášel. Vezměte do ruky starou „klerikální“ čítanku a najdete článek „Chůva“, a v něm řadu pěkných poučení, jež dávala matka dceři, která šla sloužit za chůvu. A v rukou rozumného „klerikálního“

kantora byl článek ten podnětem k mnohému, důkladnému a výbornému pojednání té věci. Dnes však dívají se školní čítanky a knihy na ženskou mládež, jako by z dívek měly býti samé při nejmenším Minervistky nebo samé učitelky, a zapomíná se, jak veliké procento děvčat jde do služby vůbec, ať už „za všechno“ (a tedy také k dětem) či pouze „jenom k dětem“. Pořád žádáme, aby naše školy byly opravdu národní; tu myslí se spíše na úřední, administrativní, formální „národnost“, než aby výběrem a obsahem učiva byly opravdu pro lid a pro život.“

Smutný úkaz. V Husovicích u Brna německou opatrovnu navštěvuje 100 dětí českých a německou školu obecnou 400 českých dítek. Jsou to děti rodičů všech stran, ale nejvíce prý — sociálních demokratů.

Novým zákonem učitelstvo obecných škol v Čechách rozděleno je ve tři kategorie: 1. Zatímní učitelé se zkouškou dospělosti se služným 900 K. 2. Učitelé II. třídy (dosavadní podučitelé) se základním služným 1200 K a 3. učitelé I. třídy se základním služným 1600 K. Pětiletých zvýšení služného jest 6 po 200 K a v obcích od 8000—16.000 obyv. 240 K, do 30.000 obyv. 320 K, přes 30.000 obyv. a v předměstích pražských 480 K, v Praze 640 K aktivního přídavku. Funkční přídavky správců škol a říd. učitelů zůstaly v celku nezměněny. Učitelé měšť. škol budou míti základního služného 2000 K, 6 pětiletých přídaveků po 250 K a aktivní přídavek ve městech od 8000 obyv. jako učitelé škol obecných. Funkční přídavky ředitelů jsou tytéž, jako v zákoně předešlém.

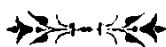
Na hospodyňské škole v Kateřinkách započalo již vyučování. Žaček jest dle doslechu 7. Jinak prý jest situace ústavu velmi neutěšena.

Co všechno je možné v Rakousku. Pohraniční obec v Českém království Gattmannsgrünn přiškolená jest do Bavor. Žádá nyní na zemském výboru 700 kor. subvence, aby mohla vyrovnati školné obci bavorské, do jejíž školy děti gattmannsgrünské docházejí. Mimo tuto obec jiná jest přiškolená do Saska. To budou rakouští vlastenci!

Maďarisace na Slovensku. Ministr Wlassich nadiktoval slovenským školám ludovým 24 hodin vyučování maďarštiny, co znamená tolik, jako znemožněné vyučování mateřského jazyka. — Jednomu redaktorovi, který byl dříve učitelem a požíval pensi, odňata tato proto, že otiskl dvě maličké básničky, v nichž se slovenská mládež vyzývá k lásce ku svému rodu a ku ctění svého mateřského jazyka.

Drobnosti. Jak vypadají školské vědomosti slavných autorů. Národní divadlo vyjednávalo s Maeterlinkem o překlad a provozování „Monny Vanny“. Velké obtíže působilo, než věhlasný dramatik pochopil, že — Praha a Pešť není jedno a že čeština není maďarským nářečím. — V Uhrách je na 400 učitelek bez místa. Učitelské ústavy jsou plny a absolventky jejich nemají chleba. — Při volbě v Coloradě v Americe byla zvolena paní Marie Grenfallová od demokratů značnou většinou za superidenta veřejného vyučování ve zmíněném státě. — Dne 13. listopadu ve Vídni při schůzi společnosti pro založení a podporování musea ženských prací paní dvorní radová Obermeigerová přimlouvala se za jmenování školních inspektorek. — Dle usnesení haličského zemského výboru jest dovoleno ženám navštěvovati kursy zřízené pro kandidáty míst při obecních úřadech. Po odbyté zkoušce mohou se státi obecními sekretářkami, kontrolkami nebo pokladnými. — Ve Finsku povolil senát prostředky na tři léta, aby mohla býti žena ustanovena pokusem za průmyslovou inspektorku. — Mezi šesti úředními delegáty Spojených států severoamerických na „mezinárodní kongres červeného kříže“ v Petrohradě jsou dvě ženské. — Ve

státě Ohio v městě Clevelandu volilo z žen ve volebních listinách zapsaných 80 procent, kdežto z mužů toliko 52 procenta. Z žen k volbám oprávněných nevykonalo svého práva toliko 2000, z mužů však 27.000. Mrachay C. Whilackerová, paní statečností svou známá, zvolena byla demokratickou stranou do školní rady. — Rozvedené ženy jako učitelky na veřejných školách. Touto otázkou zabývala se nedávno místní školní rada v Mnichově, když jistá bývalá učitelka žádala o místo. Vzhledem k tomu, že byla bezdětná, bylo její žádosti vyhověno. — Dne 20. listopadu bylo na universitě v Petrohradě promováno na doktorky 120 žen. — Francouzský kongres hudebníků přijal návrh, aby byly připuštěny do orkestrů také ženy. — Ve vlašské sněmovně podal poslanec Socci návrh, aby ženy byly připuštěny k advokatuře. — V 26 městech ve Skotsku zvoleno 37 žen do obecní správy. V magistrátu v Edinburku mají 4, v Glaskově 3 ženy právo přisedící a hlasovací.

Knihy a časopisy redakci zasláné.

(Z časopisů výměnou posílaných oznamujeme jen ty, jež vzájemně náš list oznamují.)

Vychovatel. Časopis věnovaný zájmům křesťanského školství. Majitel a vydavatel: Družstvo Vlast. Odpovědný redaktor dr. Rudolf Horský. Ročně 6 korun.

Křesťanská Škola. Časopis pro šíření ideí náboženských v českém školství. Vydavatel a redaktor: Václav Špaček. S přílohou Obrana pravdy křesťanské ve veřejném životě. Ročně 6 korun.

Oba tyto časopisy doporučujeme vřele. Kdo může, předplat!

Příště dále.

PŘÍRODA A ŠKOLA

PŘÍBOR.

Předplatné na rok 6 K 50 h,
na půl roku 3 K 50 h.

Časopis pro vyučování přírodovědecké. Právě vyšlo 1. číslo. „Příroda a škola“ vychází v Příboře na Moravě. — Redaktor a vydavatel Jan Kranich.

Račte aspoň na půl roku předplatiti.

Noví předplatitelé obdrží zdarma výborný spis methodický „O nápravě koktavosti“. — Kdo tohoto čísla a následujících čísel nevrátí, považován bude za odběratele.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová, učitelka v Brně, na Petrově č. 1.

— Pouze administraci posílá se předplatné. —

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Příspěvky se honorují.

Inserty účtují se levně.